

Чернівецький обласний краєзнавчий музей

ЩОРІЧНИК
Випуск 9

**ЩОРІЧНИК
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ**

**Y E A R B O O K
OF THE CHERNIVTSI REGIONAL MUSEUM**

CHERNIVTSI REGIONAL COUNCIL
CHERNIVTSI REGIONAL STATE ADMINISTRATION
Department of Culture
CHERNIVTSI REGIONAL MUSEUM

**YEARBOOK
OF THE CHERNIVTSI REGIONAL
MUSEUM**

Issue 9 (2024)

Edited by
O. V. Rotar

Chernivtsi, «Druk Art», 2024

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
Управління культури
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

ЩОРІЧНИК
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО
КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 9 (2024)

Відповідальний редактор
О. В. Ротар

Чернівці, «Друк Арт», 2024

УДК 069:908(477.85)(084)
Щ92

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Чернівецького обласного краєзнавчого музею
(протокол № 4 від 12 липня 2024 р.)*

Голова редакційної колегії: О. В. Ротар

Члени редакційної колегії: К. В. Валявська, *канд. іст. наук*; В. А. Вознюк, *М. В. Глібіщук, канд. іст. наук*; О. В. Добржанський, *докт. іст. наук, професор*; О. Г. Драгомирецька, *М. В. Ільків, канд. іст. наук*; Л. В. Колодій, *Ю. М. Микосянчик, Т. В. Мінаєва, канд. іст. наук*; Т. Д. Никирса, *канд. біол. наук*; О. В. Пелех; І. А. Піддубний, *докт. іст. наук, доцент*; Т. І. П'ятничук, *канд. іст. наук*; І. В. Скільський, *канд. біол. наук*; Г. М. Скорейко, *канд. іст. наук, доцент*; Н. А. Смірнов, *канд. біол. наук*; А. В. Федорук, *канд. іст. наук, доцент*; Н. М. Холодницька, *І. І. Чорней, докт. біол. наук, професор*.

Щорічник Чернівецького обласного краєзнавчого музею / відп. ред.
Щ92 О. В. Ротар. – Чернівці : Друк Арт, 2024. – Вип. 9 (2024). – 480 с.
ISBN 978-617-8129-73-6

До даного випуску увійшли статті й повідомлення співробітників Чернівецького обласного краєзнавчого музею та інших наукових установ. Опубліковано дослідження з історії, археології та народознавства. Надруковано матеріали, присвячені літературі, мистецтву і музейній справі. Окремими розділами представлені відомі персоналії та природа нашого краю.

Видання розраховане на співробітників наукових установ, працівників освітніх закладів, здобувачів освіти та краєзнавців.

УДК 069:908(477.85)(084)

ISBN 978-617-8129-73-6

© Колектив авторів, 2024
© ТОВ «Друк Арт», 2024

40. **Brinkmann B.** Zur Datierung von Mineralwasserflaschen aus Steinzeug // *Keramos*. – 1982. – Oktober. – H. 98. – S. 7-36.
 41. **Brinkmann B.** Der Mineralwasserversand in Steinzeugflaschen // *Der Mineralbrunnen. Fachzeitschrift der Deutschen Mineralbrunnenindustrie*. – 1984. – März. – Jg. 34, N 3. – S. 92-103.
 42. **Heege A.** Steinzeug in der Schweiz (14.-20. Jh.). – Bern: Archäologischer Dienst des Kantons, 2009. – 105 S.
 43. **Mordovin M., Hermann I., Reich S., Zay O.** Posztó Pápa Piacán. Vándorkiállítás 2016. Katalógus. – Veszprém – Pápa – Budapest, 2016. – 96 ol.
 44. **Nienhaus H.** Funde alter «Brunnenkrüge» als Zeugen der Geschichte // *Der Mineralbrunnen*. – 1986. – H. 6. – S. 98-126.
 45. **Wieland U.** Mineralwasserkrüge aus Selters // *Der Mineralbrunnen*. – 1980. – H. 10. – S. 286-292.
-

Микола ІЛЬКІВ

У ТІНІ ЧАСУ (доповнення до каталогу археологічних знахідок портативних сонячних годинників Нового часу)

Наприкінці Середньовіччя й упродовж Раннього Нового часу матеріальна культура населення Європи й українських земель зокрема зазнала вагомих якісних змін. Вони проявилися в появі та поширенні продукції книгодрукування, вогнепальної зброї, люльок і порцелянового посуду, кахляних печей і барокової архітектури, нових типів суден. Прояви цих та чимало інших досягнень, зокрема у вигляді археологічних й архітектурних старожитностей, все частіше використовують як цінне історичне джерело, а антикварний підхід у вивченні постсередньовічних артефактів поступово змінює тенденція контекстуального аналізу матеріальної культури, осмислення її складових з культурно-антропологічних позицій. Особливо це стосується хронометрично-навігаційних приладів того часу, з-поміж яких ключове місце займали портативні сонячні годинники різних типів. Ці престижні речі використовувалися під час торгово-комерційних операцій і військових кампаній, мандрівок і паломництва, в культовій та астрологічній практиці. Здобуті під час археологічних досліджень прилади, на відміну від виключно антикварних зібрань, дають можливість порушити значно більше питань щодо особливостей поширення та використання кишенькових сонячних годинників [5, с. 6, 14, 103].

Формування каталогу знахідок чи їх репрезентативної вибірки є одним із основних і первинних завдань в археологічних дослідженнях, без чого можливість використання більшості методів втрачає свою результативність або й взагалі стає неможливим. Через відносно нечисельну кількість знахідок портативних сонячних годинників та обмежений доступ до інформації довгий час подібна каталогізація чи узагальнення не проводилися або ж проводилися на локальному рівні. Так, скажімо, Віктор Данилевський подав опис і характеристики шести приладів XVII ст., виявлених у 1940-х роках біля східного узбережжя Таймирського п-ова [3]. Це була чимала концентрація сонячних годинників, оскільки навіть через чотири десятиліття з усієї європейської частини колишнього Радянського Союзу було відомо тільки про дві знахідки [6, с. 18, 50]. Вісім сонячних годинників з археологічних матеріалів на території Угорщини проаналізував Лайош Барта [9]. Понад десяток кишенькових сонячних годинників із затонулого судна XVII ст. біля о. Муртер (Хорватія) ввела до наукового обігу Весна Змайч [32]. Майк

Коуем подав характеристику 8 із 9 однотипових сонячних годинників із флагману флоту Генріха VIII «Мері Роуз», який пішов на дно в 1545 р., а також навів для аналогій дані ще про три такі знахідки у Великобританії [12].

Частіше при публікації окремих приладів дослідники для проведення аналогій подають інформацію про низку подібних знахідок або ж використовують вибірку археологічних знахідок портативних сонячних годинників для вирішення певних дослідницьких завдань. Наприклад, Аліса Кальтенбергер при публікації кістяного годинника 1570 р. із замку Вальденштайн в Австрії згадує про знахідки ще 16 приладів з Центральної Європи [18]. Олександр Анджеєвський і Лешек Кайзер, розглядаючи питання сприйняття і регламентації часу в замках в епоху Середньовіччя та Ранній Новий час, використовують у т. ч. 6 сонячних годинників з Польщі, Німеччини, Австрії, Чехії, Словаччини та Угорщини [7, s. 120-129]. Вибірку, до якої увійшли 24 знахідки зі Словаччини, Чехії, Угорщини, Німеччини, Польщі та Австрії, підготував для аналогій сонячного годинника зі Сводіна Золтан Дренко [14, s. 145-148]. Якуб Савіцкі, крім публікації годинника-диптиха з Вроцлава, подає інформацію з ілюстраціями ще про 6 знахідок [23]. Під час дослідження особливостей використання портативних приладів європейського виробництва на території Америки Сара Шехнер використала в т. ч. дані про десяток археологічних знахідок сонячних годинників [24].

За останні три десятиліття кількість знахідок і публікацій портативних сонячних годинників істотно збільшилися, а інформація про них, відповідно, стала більш доступною. Тому закономірно, що порівняно недавно почали з'являтися численні каталоги-вибірки, які вже охоплюють значні за розміром регіони. Як одну з перших у цьому напрямі варто виділити роботу Софії Вілк-Вош із Суспільної академії наук у Лодзі 2013 р. [31]. Хоча публікація називається «Археологічна література про знахідки сонячних кишенькових годинників із Центрально-Східної Європи», однак у ній мова йде власне про сонячні годинники з території сучасних Німеччини, Австрії, Чехії, Словаччини, Угорщини, Польщі та Латвії. Загалом список складається з 43 пунктів, які коротко описані за такими характеристиками: 1) місто, країна; 2) категорія пам'ятки; 3) опис знахідки (тип, стан збереження, форма, матеріал, техніка виконання розмітки орнаменту, параметри гномону); 4) дата виготовлення та ім'я виробника; 5) датування; 6) бібліографія. Зрозуміло, що в більшості випадків дата виготовлення та ім'я виробника залишаються невідомими.

У 2019 р. Роланд Шеєв з Німецького національного музею в м. Нюрнберг та Юрг Голл із м. Мюштайр опублікували розлогу статтю про прилад, виявлений під час археологічних розкопок монастиря Мюштайр у Швейцарії та ідентифікований як найдавніший зі збережених дерев'яних сонячних годинників-диптихів у Європі [26]. Хорошим продовженням наукових студій у цьому напрямку стала наступна публікація у цьому ж збірнику, в якій Р. Шеєв запропонував власний каталог археологічних знахідок кишенькових сонячних годинників з Центральної та Східної Європи. Він подав інформацію про 52 екземпляри таких приладів, знайдених на території сучасних Німеччини, Австрії, Швейцарії, Угорщини, Словаччини, Чехії, Польщі та Латвії [25]. Також увійшли до цього переліку місцезнаходження, про які раніше зібрала дані С. Вілк-Вош. Позитивно, що обидва каталоги супроводжуються ілюстраціями більшості знахідок (рисунки або фото).

Цього ж року вийшла друком праця про портативний сонячний годинник-диптих, виявлений у 2013 р. під час археологічних досліджень у Хотинській фортеці. Для його просторово-часової характеристики у вигляді таблиці було сформовано каталог з 216 археологічних знахідок приладів європейського виробництва. На основі цієї вибірки проведено первинне

узагальнення матеріалу, зокрема, визначено: відсоткове співвідношення різних типів кишенькових сонячних годинників упродовж другої половини XV – першої половини XIX ст., співвідношення їх форми (прямокутні, восьмикутні, овальні, фігурні) та сировини (кістка, дерево, метал), територію поширення й регіони концентрації знахідок [4; 5, с. 105-151].

Розподіл знахідок портативних сонячних годинників за країнами

Країна / Каталог	Wilk-Woś 2013 [31]	Schewe 2019 [25]	Ільків 2019 [5] з доповненням
Австралія	–	–	7
Австрія	2	6	11+1
Бельгія	–	–	5
Велика Британія	–	–	35+5
Данія	–	–	1
Ірландія	–	–	1
Ісландія	–	–	1
Італія	–	–	1
Канада	–	–	3
Латвія	2	2	5
Нідерланди	–	–	15+3
Німеччина	17	19	30+5
Норвегія	–	–	2
Панама	–	–	1
Польща	3	3	3+3
Португалія	–	–	1
Росія	–	–	9+5
Румунія	–	–	2
Словаччина	3	3	4
США	–	–	20+1
Угорщина	10	10	14+3
Україна	–	–	5+1
Франція	–	–	6
Хорватія	–	–	15
Чехія	5	5	7
Швейцарія	–	2	3+1
Швеція	–	–	5
Ямайка	–	–	3
Всього	42	50	215+28

Оскільки цей каталог є найповнішим (таблиця), то саме його доповнено новими даними про археологічні знахідки портативних сонячних годинників за тими ж характеристиками: 1). № доповнення до каталогу 2019 р.; 2). Місцезнаходження; 3). Характер пам'ятки / об'єкта; 4). Датування (виготовлення / депонування); 5). Короткий опис; 6). Ймовірне походження / атрибуція; 7). Література / електронний ресурс.

До доповнення каталогу, як і до основної частини, не ввійшли недостовірні металеві знахідки [наприклад, 15, р. 40-44]. Також не враховано керамічний і кам'яні екземпляри з Летановців у Словаччині [31, с. 446, № 23, рис. 4; 2; 25, S. 49, № 41], Відня в Австрії [25, S. 42, № 26] та Білефельда в Німеччині [5, с. 116, № 22], паперову деталь з берега заливу Сімса [3, с. 58, № 3] й інші знахідки, які не можна впевнено зараховувати до портативних сонячних годинників [5, с. 105-106; 11, S. 273]. Таким чином, з поданим нижче доповненням каталог налічує 243 археологічні знахідки (таблиця). Безсумнівно, він

потребує коректури та доповнень, але вже може слугувати додатковою базою пошуку аналогій для нововиявлених приладів, а також проведення надалі більш ґрунтовних узагальнень цієї яскравої категорії археологічного матеріалу Пізнього Середньовіччя та Нового часу.

Амстердам. 1). 13а; 2). Амстердам (Amsterdam), Нідерланди; 3). Територія міста, Rokin. 4). 1600-1700 pp.; 5). Годинник компасний, круглий, металевий, з відкидним трикутним гномоном (втрачена нижня частина – компас); довжина – 35,5 мм; висота – 16,5 мм; zakzonnewijzer (рис. 1: 5); 7). Below the surface.

Бакстон. 1). 18а; 2). Бакстон (Buxton), Великобританія; 3). Печера Пула (Poole's Cavern); 4). XVIII ст.; 5). Годинник горизонтальний, бронзовий, круглий, зі складним гномоном трикутної форми; pocket sun dial (рис. 1: 4); 7). Pocket Sun Dial found in Poole's Cavern.

Бері-Сент-Едмундс. 1). 20а; 2). Бері-Сент-Едмундс (Bury St. Edmunds), Великобританія; 3). Біля собору св. Марії (St. Mary's); 4). XVI ст. (?); 5). Годинник горизонтальний, дерев'яний, круглий, зі складним бронзовим гномоном трикутної форми (вирізаний із нюрнберзького рахункового жетона?) та вмонтованим компасом; розмітка від 4 до 8 год., нумерація від 5 до 7 арабськими цифрами; на нижній площині – клеймо виробника у вигляді жолудя; діаметр – близько 33 мм. 49-50° пн. ш.; portable sundial (рис. 1: 1); 6). Нюрнберг (?); 7). Cowham 2005, p. 52, 54, 55, fig. 8, tabl. 1.

Рис. 1. Портативні сонячні годинники:

1 – Бері-Сент-Едмундс; 2 – Лондон [12]; 3 – Гронінген [13]; 4 – Бакстон [21]; 5 – Амстердам [10];
6 і 7 – Фаддея – Сімса [3]; 8 – Лайбертінген [22]; 9 – Мала Хортиця [1].

Будапешт. 1). 29a; 2). Будапешт (Budapest), Угорщина; 3). Територія міста, біля замку Буда, рештки колодязя, вул. Táncsics; 4). XVI ст.; 5). Годинник-диптих прямокутний (вертикальна пластина), кістяний; 41×35×1,5 мм, з арабськими цифрами розмітки циферблату; бл. 53-63° пн. ш.; hordozható napórak (рис. 2: 1); 6). Нюрнберг (?); 7). Bartha 1990, p. 12 [9]; Font 2022, ol. 169-170, kép 4-9.

Будапешт. 1). 29b; 2). Будапешт (Budapest), Угорщина; 3). Замок Буда, вул. Csónak; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих прямокутний (вертикальна пластина), кістяний; 51×41×3 мм, з римськими цифрами розмітки циферблату; hordozható napórak (рис. 2: 2); 6). Нюрнберг (?); 7). Font 2022, ol. 170, kép 18.

Гданськ. 1). 43a; 2). Гданськ (Gdańsk), Польща; 3). Територія міста, Сінний ринок; 5). Годинник-кільце металевий; kieszonkowy zegarek słoneczny; 7). Żurek 2024, s. 143.

Гданськ. 1). 43b; 2). Гданськ (Gdańsk), Польща; 3). Територія міста, Сінний ринок; 5). Годинник металевий горизонтальний зі складаним гномоном (?); kieszonkowy zegarek słoneczny; 7). Żurek 2024, s. 143.

Гронінген. 1). 52a; 2). Гронінген (Groningen), Нідерланди; 3). Територія міста, Grote Markt; 4). Бл. 1600 р. (?); 5). Годинник компасний, круглий, металевий, з відкидним трикутним гномоном; zakzonpe-wijzer (рис. 1: 3); 7). Dag van de archeologie... 2023.

Рис. 2. Портативні сонячні годинники:

1 і 2 – Будапешт [16]; 3 – Новоґард [33]; 4-6 – Мангазея [2]; 7 – Марбург [30]; 8-10 – Лейпциг [29].

Кембридж. 1). 81a; 2). Кембридж (Cambridge), Великобританія; 3). Територія міста, Round Church Street; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих округлий, кістяний, діаметр 49-51 мм, з римськими цифрами розмітки циферблату на площині IIa, пластина I – без розмітки чи декору; 48° пн. ш.; pocket sundial, portable diptych sundial (рис. 3: 6); 6). Франція (?); 7). Nall 2022.

Лайбертінген. 1). 86a; 2). Лайбертінген (Leibertingen), Німеччина; 3). Замок Гексентурм (Felsenburg Hexenturm); 4). 1700-1800 рр.; 5). Годинник-кільце латунний, з годинною шкалою 4-12-8 та рухомою смужкою; діаметр – 3,1 см; висота – 3,8 см; Ringsonnenuhr, Bauernring (рис. 1: 8); 6). Південна Німеччина (?); 7). Ringsonnenuhr, Bauernring. Landesmuseum Württemberg 2023.

Лейпциг. 1). 88b; 2). Лейпциг (Leipzig), Німеччина; 3). Центр міста; 4). 1525-1710 рр.; 5). Годинник-диптих прямокутний зі слонової кістки, нумерація вертикального циферблату римськими цифрами. Klappsonnenuhr mit Kompass (рис. 2: 8); 7). Staatliches Museum für Archäologie Chemnitz 2020.

Лейпциг. 1). 88c; 2). Лейпциг (Leipzig), Німеччина; 3). Територія міста; 4). 1617-1630 рр.; 5). Годинник-диптих прямокутний зі слонової кістки, нумерація циферблатів арабськими цифрами; klappsonnenuhr mit Kompass (рис. 2: 9); 7). Staatliches Museum für Archäologie Chemnitz 2020.

Лондон. 1). 96a; 2). Лондон (London), Великобританія; 3). Територія міста, Worship Street; 4). XVI ст. (?); 5). Годинник горизонтальний, дерев'яний, круглий, зі складним бронзовим гномоном трикутної форми та вмонтованим компасом; розмітка й нумерація від 4 до 8 арабськими цифрами; на гномоні позначення «IR»; діаметр – близько 33 мм. 49-50° пн. ш.; portable sundial (рис. 1: 2); 6). Нюрнберг (?); 7). Cowham 2005, p. 52, 54, 55, fig. 7, tabl. 1.

Лондон. 1). 96b; 2). Лондон (London), Великобританія; 3). Територія міста, берег р. Темза; 4). XVI ст. (?); 5). Половина годинника горизонтального, дерев'яного, круглого, зі складним бронзовим гномоном трикутної форми та вмонтованим компасом; розмітка до 8 год., нумерація до 7 арабськими цифрами; на гномоні позначення «IR»; 49-50° пн. ш.; portable sundial; 6). Нюрнберг (?); 7). Cowham 2005, p. 52, 55, tabl. 1.

Мала Хортиця. 1). 105a; 2). Мала Хортиця, Україна; 3). Острів, городище-замок, рештки башти; 4). XVI ст.; 5). Годинник кістяний, стовпчиковий, гранчастий, з циркульними знаками на площинах (рис. 1: 9); 6). Місцевий виріб (?); 7). Буравченко, Ільків 2020, рис. 1: 2.

Мангазея. 1). 107a; 2). Мангазея, Росія; 3). Територія міста; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих дерев'яний, прямокутний (горизонтальна пластина) (рис. 2: 4); 7). Вершинин, Кухтерин, Наймарк, Филін 2022, с. 173, ил. 3.104: 1.

Мангазея. 1). 107b; 2). Мангазея, Росія; 3). Територія міста; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих дерев'яний, прямокутний (горизонтальна пластина) (рис. 2: 5); 7). Вершинин, Кухтерин, Наймарк, Филін 2022, с. 173, ил. 3.104: 2.

Мангазея. 1). 107c; 2). Мангазея, Росія; 3). Територія міста; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих дерев'яний, прямокутний (горизонтальна пластина) (рис. 2: 6); 7). Вершинин, Кухтерин, Наймарк, Филін 2022, с. 173, ил. 3.104: 3.

Марбург. 1). 107d; 2). Марбург (Marburg), Німеччина; 3). Територія міста, між церквою та монастирем реформаторського ордену Братства спільного життя; 5). Годинник-диптих кістяний, прямокутний, 2 пластини; Sonnenuhr im Hosentaschenformat (рис. 2: 7); 7). Teichner, Neuwinkel, Neumann 2023.

Монтезума. 1). 121a; 2). Монтезума (Montezuma) (?), штат Індіана, США; 3). Орне поле; 4). 1660-1675 рр.; 5). Годинник горизонтальний металевий, октагональної форми, з потрійною годинною шкалою, компасом та відкидним трикутним гномоном (30-55°); на нижній площині – кругла рухома шкала місячної вольвелли; тип Баттерфілд; pocket sundial (рис. 3: 8); 6). «Bourgau Nantes», Франція; 7). Kidwell, Schechner 2022.

Нідерланди. 1). 127a; 2). Нідерланди; 3). Територія міста; 4). Початок XVII ст.; 5). Годинник-диптих кістяний, октагональний, зі слонової кістки (половина вертикальної пластини), з римськими цифрами розмітки циферблату (Ib) та двома концентричними колами з арабськими цифрами (Ia); 56×23×4 мм; 49° пн. ш.; zakzonnewijzer, kompas-klapzonnewijzer (рис. 3: 4); 6). Нюрнберг; 7). Siegers 2018.

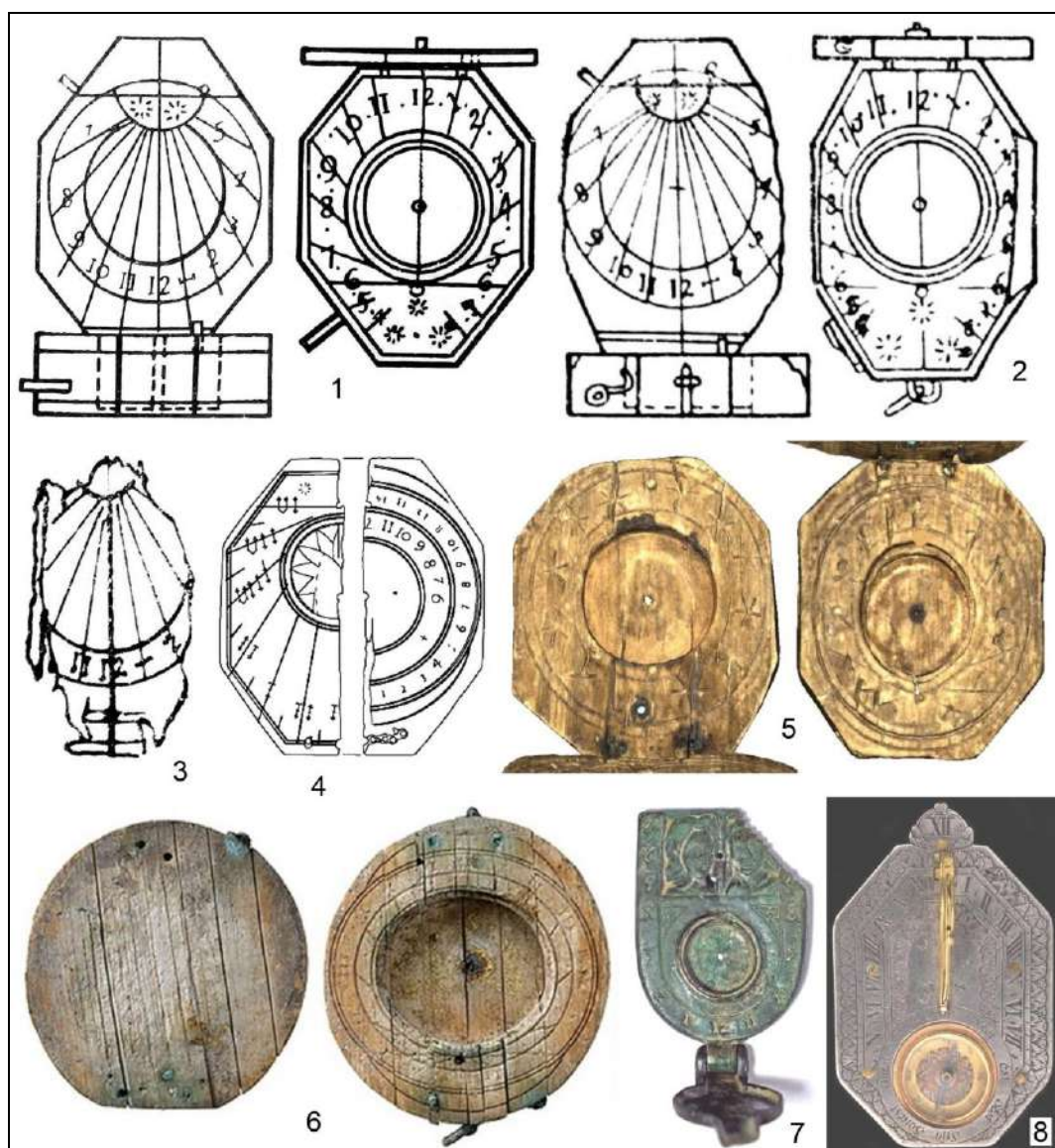

Рис. 3. Портативні сонячні годинники:

1-3 – Фаддея – Сімса [3]; 4 – Нідерланди [28]; 5 – Родевіш [17]; 6 – Кембридж [20];
7 – Regau [27]; 8 – Монтезума [19].

Новоґард. 1). 127а; 2). Новоґард (Nowogard), Польща; 3). Територія міста, маєток родини фон Еверштайн (?); 4). 1573 р. / друга половина XVII ст. (?); 5). Годинник-диптих кістяний (вертикальна прямокутна пластина), з арабськими цифрами розмітки циферблату від 6 до 6 і датою «1573»; 3,9×5,0×0,4 см; zegarek dyptykowy (рис. 2: 3); 6). Нюрнберг (?); 7). Żurek 2024, s. 137, rys. 4: 4.

Регу. 1). 150а; 2). Regau (Regau), Австрія; 3). Поле (?); 4). Друга половина XV ст.; 5). Годинник складний, бронзовий, горизонтальний, із позначеннями арабськими цифрами 7-12-...; 6,2 см; Taschen-Klappsonnenuhr (рис. 3: 7); 6). Нюрнберг; 7). Seltene Klappsonnenuhr... 2023.

Родевіш. 1). 153а; 2). Родевіш (Rodewisch), Німеччина; 3). Замок Göltzsch; 4). 1540-1560 pp.; 5). Годинник-диптих октагональної форми, дерев'яний; розмітка горизонтального циферблата позначена арабськими цифрами 5-12-7, вертикального – шестипроменевими розетками; 4,5×4,1×3 см; Klappsonnenuhr (рис. 3: 5); 6). Нюрнберг; 7). Innerhofer 2022.

Тата. 1). 178; 2). Тата (Tata), Угорщина; 3). Королівський замок; 4). Друга половина XVI ст.; 5). Годинник-диптих кістяний (горизонтальна прямокутна пластина), «книжкоподібний», нумерація арабськими цифрами; 46×56×6,5 мм; орієнтовно 49° пн. ш.; book-shaped bone diptych dial; 6). Нюрнберг; 7). Bartha 1990, p. 12; Schewe 2019, S. 48.

Тата. 1). 178а; 2). Тата (Tata), Угорщина; 3). Королівський замок; 4). XVI ст.; 5). Годинник горизонтальний кістяний із трапецієподібною основою з компасом; 76×44-40×5 мм; trapeze-shaped plate with hour dial; 6). Нюрнберг; 7). Bartha 1990, p. 12; Schewe 2019, S. 48.

Трюллікон. 1). 183а; 2). Трюллікон (Trüllikon), Швейцарія; 5). Кишеньковий сонячний годинник; Taschen-Sonnenuhr; 7). Archäologie im Kanton Zürich 2022 [8].

Фаддея – Сімса. 1). 188; 2). Фаддея – Сімса, Таймир, Росія; 3). Острів та залив, стоянка після корабельної катастрофи; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих зі слонової кістки та дерева, октагональної форми, нумерація арабськими цифрами; 35×25×12 мм (рис. 3: 1); 7). Данилевский 1951, с. 58-60, № 4, рис. 7, 8.

Фаддея – Сімса. 1). 189; 2). Фаддея – Сімса, Таймир, Росія; 3). Острів та залив, стоянка після корабельної катастрофи; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих зі слонової кістки, октагональної форми, нумерація арабськими цифрами; 35×25×9 мм (рис. 3: 2); 7). Данилевский 1951, с. 60-61, № 5, рис. 9-11.

Фаддея – Сімса. 1). 189а; 2). Фаддея – Сімса, Таймир, Росія; 3). Острів та залив, стоянка після корабельної катастрофи; 4). XVII ст.; 5). Годинник-диптих зі слонової кістки (фрагмент вертикальної пластини), октагональної форми (?), нумерація арабськими цифрами; 29×15 мм (рис. 3: 3); 7). Данилевский 1951, с. 61, № 6, рис. 12, 13.

Фаддея – Сімса. 1). 190а; 2). Фаддея – Сімса, Таймир, Росія; 3). Острів та залив, стоянка після корабельної катастрофи; 4). XVII ст.; 5). Картушка паперова від годинника-компаса круглого, бронзового, зі складним трикутним гномоном (?), діаметр – 28 (42) мм (рис. 1: 7); 7). Данилевский 1951, с. 57-58, № 2, рис. 6.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Буравченко В., Ільків М. Портативний сонячний годинник з Малої Хортиці: досвід реконструкції // Археологія Буковини: здобутки та перспективи. Тези доповідей IV міжнар. наук. семінару (м. Чернівці, 11 грудня 2020 р.). – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. – С. 25-29.
2. Вершинин Е. В., Кухтерин С. А., Наймарк М. Л., Филін П. А. Коч – судно полярних мореходів XVII века. Новые данные. – Москва: Паулсен, 2022. – 248 с.
3. Данилевский В. В. Русские навигационные приборы первой четверти XVII века // Исторический памятник русского арктического мореплавания XVII века: археологические находки на острове Фаддея и на берегу залива Симса. – Ленинград – Москва: Главсевморпуть, 1951. – С. 53-62.
4. Ільків М. «Нюрнберзький квадрант» з Хотинської фортеці // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. – Вишниця, 2014. – Т. 2 (38). – С. 21-48.
5. Ільків М. В. Портативний сонячний годинник із Хотинської фортеці: атрибуція, особливості використання, просторово-часовий контекст. – Чернівці: Технодрук, 2019. – 208 с.
6. Ченакал В. Л., Ченакал Л. Г. Солнечные часы на европейской части СССР // Солнечные часы и календарные системы народов СССР. – Ленинград: АН СССР, 1985. – С. 16-93.
7. Andrzejewski A., Kajzer L. Czas zamkow – czas na zamku // Archaeologia Historica Polona. – 2004. – Т. 14. – С. 115-133.
8. Archäologie im Kanton Zürich – Kurzberichte zu den Projekten 2021. – 2022. – S. 54 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/ADZH_KAZ_2022_Kurzberichte_Arch%25c3%25a4ologie_2021.pdf.
9. Bartha L. 16th century sundials found during excavations in Hungary. Preliminary report // BSS Bulletin. – 1990. – June. – No 90.2. – P. 12-14.

10. **Below the surface.** Zakzonnewijzer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://belowthesurface.amsterdam/nl/vondst/NZR2.00521MTL025>.
11. **Birmann D.** Zeitanzeige und Ortsanalyse – was Klappsonnenuhren aus Münster und Dülmen verraten // *Archäologie in Westfalen-Lippe* 2020 (2021). – Langenweißbach, 2021. – S. 271-274.
12. **Cowham M.** The portable sundials of the Mary Rose // *BSS Bulletin*. – 2005. – June. – Vol. 17. – P. 52-57.
13. **Dag van de archeologie** – wat viel er te zien en te doen? – 17.06.2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https:// groningenus.wordpress.com/2023/06/17/dag-van-de-archeologie/>.
14. **Drenko Z.** Slnčné hodinky s kompasom zo Svodína // *Zborník slovenského národného múzea*. – 2005. – Т. XCIX. *Archeológia*, 15. – S. 141-150.
15. **Eagleton C.** What were portable astronomical instruments used for in Late-Medieval England, and how much were they actually carried around? // *The Whipple Museum of the History of Science: objects and investigations, to celebrate the 75th anniversary of R. S. Whipples's gift to the University of Cambridge*. – Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2019. – P. 33-53.
16. **Font Á.** Hordozható «csont» napórak a Budapesti Történeti Múzeum Középkori Gyűjteményéből // *Budapest Régiségei*. – 2022. – LII. – Ol. 167-180.
17. **Innerhofer F.** Klappsonnenuhr // Landesamt für Archäologie Sachsen, Website archaeo. – 05.07.2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://archaeo3d.de/sachsen/2020-06-08_tr_0004/.
18. **Kaltenberger A.** Eine mit 1570 datierte Taschensonnenuhr von der Ruine Wildenstein bei bad Ischl, Oö // *Jb. Oberösterreichischer Musealverein*. – 2003. – Bd. 148/1. – S. 165-186.
19. **Kidwell P. A., Schechner S. J.** How did a French pocket sundial end up buried in a field in Indiana? – July 20, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://americanhistory.si.edu/explore/stories/pocket-sundial>.
20. **Nail J.** Preliminary assessment of a pocket sundial excavated at Round Church Street, Cambridge, in the summer of 2019 // *BSS Bulletin*. – 2022. – June. – Vol. 34. – P. 8-9.
21. **Pocket Sun Dial found in Poole's Cavern** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://explorebuxton.co.uk/a-history-of-buxton-in-museum-objects-part-one/>.
22. **Ringsonnenuhr, Bauernring.** Landesmuseum Württemberg. – 05.10.2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://global.museum-digital.org/object/594409?>.
23. **Sawicki J.** Stracony czas. Fragment XVI-wiecznego Norymberskiego zegarka dyptykowego z Wrocławia // *Wratislavia antiqua*. – Wrocław, 2012. – 17. – S. 119-127.
24. **Schechner S. J.** European pocket sundials for colonial use in American territories // *How scientific instruments have changed hands (History of science and medicine library*. – Vol. 56; *Scientific instruments and collections*. – Vol. 5). – Leiden-Boston: Brill, 2016. – P. 119-170.
25. **Schewe R.** Fundorte von Taschensonnenuhren in Mittel- und Osteuropa. Länder und Städte – Beschreibung und Bibliografie // *Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte*. – 2019. – Bd. 76, H. 1-2. – S. 31-57.
26. **Schewe R., Goll J.** Die Zeit in der Tasche – Die älteste in Europa erhaltene hölzerne Klappsonnenuhr aus dem Kloster Müstair, Schweiz // *Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte*. – 2019. – Bd. 76, H. 1-2. – S. 5-30.
27. **Seltene Klappsonnenuhr** in Regau gefunden. – 24.05.2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kurier.at/chronik/oberoesterreich/seltene-klappsonnenuhr-in-regau-gefunden/402461540>.
28. **Siegers S.** Verhaal vondst fragment van een zonnewijzer. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/39763941/Verhaal_vondst_fragment_van_een_zonnewijzer.
29. **Staatliches Museum** für Archäologie Chemnitz. – 26.01.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/profile/100057374005595/search/?q=sonnenuhr>.
30. **Teichner F., Heuwinkel T., Neumann G.** Sonnenuhr für die Hosentasche. Studierende fanden archäologische Sensation // *Jahrbuch 2024 des Landkreises Marburg-Biedenkopf*. – 2023. – Vol. 18. – S. 61-63.
31. **Wilk-Woś Z.** Literatura archeologiczna o znaleziskach słonecznych zegarków kieszonek z obszaru Europy Środkowo-Wschodniej // *Kwartalnik historii kultury materialnej*. – 2013. – R. 61, Nr. 3. – S. 435-452.
32. **Zmaić V. K.** Craft products of Nuremberg from the Mijoka shipwreck (Croatia) // *Skyllis*. – 2015. – Jg. 15, H. 1. – S. 69-86.
33. **Żurek M.** Fragment wczesnonowożytnego zegara dyptykowego z Przezmarka na tle analogicznych znalezisk archeologicznych // *Saeculum Christianum*. – 2024. – Т. XXX/2. – S. 131-146.

З М І С Т

ПРИРОДА

ВАСИЛЮК Олексій

РУЙНУВАННЯ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА: ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВІ ЗВ'ЯЗКИ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ, ЗМІН У ДОВКІЛЛІ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ	5
--	---

СМІРНОВ Назар

ПОПЕРЕДНІ МАТЕРІАЛИ ДО ОДОНАТОФАУНИ ОЗЕРА «БОЛОТО» (ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ)	26
---	----

ТОКАРЮК Алла, РОМАНЮК Оксана, ХАБАЙЛО Олександра

РОСЛИННИЙ ПОКРИВ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «САДГІРСЬКИЙ» (м. Чернівці, вул. Івана Підкови, 11)	31
--	----

СМІРНОВ Назар

ЖАБА ПРУДКА (<i>RANA DALMATINA</i> ; AMPHIBIA, RANIDAE) – НОВИЙ ВИД У ФАУНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ВИЖНИЦЬКИЙ»	44
---	----

ПАРХОМЕНКО Віктор

БАБКИ (INSECTA: ODONATA) НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ» ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ (СЕРЕДИНО-БУДСЬКИЙ РАЙОН, СУМСЬКА ОБЛАСТЬ)	48
---	----

ЛІТВІНЕНКО Світлана, ВОЛУЦА Олена

МОХОПОДІБНІ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ХОТИНСЬКИЙ»	61
---	----

СМІРНОВ Назар

ВОГНЕТІЛКА-РУСАЛОНЬКА (<i>PYRRHOSOMA NYMPHULA</i>) НА БУКОВИНІ	66
--	----

ЧОРНЕЙ Ілля, ТОКАРЮК Алла, ВОЛУЦА Олена

РАРИТЕТНІ ВИДИ ВИЩИХ СПОРОВИХ РОСЛИН У ПРУТ-ДНІСТЕРСЬКОМУ МЕЖИРІЧЧІ	72
--	----

ПАРХОМЕНКО Віктор

ФАУНА ПІДВАЛІВ І БОМБОСХОВИЩ У МІСТАХ ПІВНІЧНОГО СХОДУ УКРАЇНИ	76
--	----

ТОКАРЮК Алла, ЧОРНЕЙ Ілля, ЯКУШЕНКО Дмитро, ВОЛУЦА Олена

ВИСОКОАКТИВНІ ВИДИ ІНВАЗІЙНИХ РОСЛИН У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ «ВИЖНИЦЬКИЙ»	98
---	----

ПАРХОМЕНКО Віктор

НІЧНІ ТВАРИНИ МІСТА СУМИ (УКРАЇНА)	126
--	-----

СКІЛЬСЬКИЙ Ігор, МЕЛЕЩУК Людмила, БІЛІВСЬКА Вікторія, ВОЛУЦА Олена,

ЧУМАК Ірина, ТЕРМЕНА Ігор, РІДУШ Богдан, СКІЛЬСЬКА Софія

ЗНАХІДКИ ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ ЗЕМНОВОДНИХ (AMPHIBIA), ПЛАЗУНІВ (REPTILIA) І ССАВЦІВ (MAMMALIA) У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	137
---	-----

СКІЛЬСЬКИЙ Ігор, БУЧКО Володимир, БУНДЗЯК Петро, ЧУМАК Ірина, МЕЛЕЩУК Людмила ДО ВИВЧЕННЯ РАРИТЕТНОЇ ФАУНИ ХРЕБЕТНИХ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ

ОБЛАСТІ. Повідомлення 1	155
-------------------------------	-----

ІСТОРІЯ

ПІДДУБНИЙ Ігор, ГРИЦАЙ Лідія

ПИТАННЯ БУКОВИНИ В ДІЯХ УРЯДУ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ КІНЦЯ 1918 – ПОЧАТКУ 1919 р. НА СТОРІНКАХ ЩОДЕННИКА МИРОНА КОРДУБИ	161
--	-----

РОТАР Оксана, ФЕДУРУК Андрій

АДМІНІСТРАТИВНА І ВОЄННА ПОЛІТИКА КНЯЗЯ ВОЛОДИСЛАВА ОПОЛЬСЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ «ЗЕМЛИ ШЕПИНСЬКОЇ» В 1374-1377 рр.	167
---	-----

МІНАЄВА Тетяна, МІНАЄВ Андрій

УКРАЇНЦІ В ТАБОРАХ ЦЕНТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОЛОНЕНИХ У РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	176
--	-----

ГЛІБИЩУК Микола

ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ ТА АГРАРНЕ ПИТАННЯ НА ШПАЛЬТАХ УКРАЇНОМОВНОЇ ЦЕРЕНІСТСЬКОЇ ГАЗЕТИ «ХЛІБОРОБСЬКА ПРАВДА» (ДРУГА ПОЛОВИНА 20-х рр. ХХ ст.)	185
--	-----

ПІДДУБНИЙ Ігор

ПОЛІТИЧНА КАР'ЄРА ЯНКУ КАВАЛЕРА ДЕ ФЛОНДОР	195
--	-----

ЧУЧКО Михайло

ПОХІД ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ТА КАЛГИ-СУЛТАНА КРИМ-ГІРЕЯ ДО МОЛДАВСЬКОЇ ЗЕМЛІ В 1650 р. І ЙОГО ВПЛИВ НА СИТУАЦІЮ В ПІВНІЧНИХ ВОЛОСТЯХ КРАЇНИ	212
---	-----

ТАНАЩИК Дмитро

КРАЙОВА БІБЛІОТЕКА БУКОВИНИ. ДО ПИТАННЯ ЗАСНУВАННЯ, ФІНАНСУВАННЯ ТА СТВОРЕННЯ КНИЖКОВИХ ФОНДІВ	227
---	-----

ЖАЛОБА Ігор, ПІДДУБНИЙ Ігор

ЖИТТЯ, НАУКОВА ТА ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІОНА ЯНКУ НІСТОРА	234
--	-----

КОВАЛЕЦЬ Тарас

ХОТИНСЬКА КАМПАНІЯ (1673 р.) У СВІТЛІ КОЗАЦЬКОГО ЛІТОПИСАННЯ	260
--	-----

П'ЯТНИЧУК Тарас

ДЕЯКІ НЕОПУБЛІКОВАНІ ДОКУМЕНТИ З ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ СТРУКТУР НА БУКОВИНІ В 1917 РОЦІ	265
--	-----

КОРЖИК Віталій

ПІДЗЕМНІ ХОДИ ЧЕРНІВЦІВ	274
-------------------------------	-----

АРХЕОЛОГІЯ

ІЛЬКІВ Микола

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ХОТИНСЬКОЇ ФОРТЕЦІ В 2018-2021 РОКАХ	291
---	-----

ІЛЬКІВ Микола

- У ТІНІ ЧАСУ (доповнення до каталогу археологічних знахідок
портативних сонячних годинників Нового часу) 314

НАРОДОЗНАВСТВО**ПОПОВА Ася**

- ЖІНОЧІ СВЯТКОВІ СОРОЧКИ ЗАСТАВНІВЩИНИ:
КІНЕЦЬ XVIII – XX ст. (за матеріалами фондів Чернівецького
обласного краєзнавчого музею) 323

УНГУРЯН Марія

- ЛІКУВАЛЬНА МАГІЯ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПОТОМСТВА
В БУКОВИНСЬКІЙ РОДИНІ 340

ЛІТЕРАТУРА ТА МИСТЕЦТВО**КОВАЛЕЦЬ Лідія**

- ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ТА ЄВГЕНІЯ ЯРОШИНСЬКА У ПРОСТОРІ
СВОЇХ ЕПІСТОЛЯРНИХ ДІАЛОГІВ 347

ІЛЬКІВ Марія

- ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ОЛЕГА ЛЮБКІВСЬКОГО В КОЛЕКЦІЇ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ 351

ЗАЙЦЬ Вероніка

- МОВНА КАРТИНА СВІТУ ГУЦУЛА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ
XIX СТОЛІТТЯ (ЗА ХУДОЖНЬОЮ ТА ЕПІСТОЛЯРНОЮ СПАДЩИНОЮ
ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА) 353

ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана

- КТІТОРСЬКИЙ ПОРТРЕТ МИХАЙЛА КАЗИМИРА ПАЦА:
З ІКОНОГРАФІЇ ХОТИНСЬКОЇ БИТВИ 1673 р. 357

МУЗЕЙНА СПРАВА**ІЛЬКІВ Марія**

- ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ УКРАЇНИ У ТВОРАХ
ВИСТАВКИ «КОЛЬОРИ МОЄЇ КРАЇНИ» (Чернівецький обласний
художній музей, серпень 2023 р.) 361

АКАТРІНІ Володимир, АКАТРІНІ Михайло

- КОСТЯНТИН І ЄВСЕВІЙ МАНДИЧЕВСЬКІ ТА ЇХНІЙ ВНЕСОК
У РОЗВИТОК БУКОВИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ 366

АНДРОНИЧУК Валентина

- ПРО НОВІ ФОРМИ РОБОТИ В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ
(НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРАКТИВНОЇ ЕКСКУРСІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ) 370

ПЕРСОНАЛІЇ

ПАРХОМЕНКО Віктор

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ НАУКОВЦЯ: СТАНОВЛЕННЯ СВІТОГЛЯДУ
ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДОСВІДУ ВІКТОРА ГРИГОРОВИЧА АВЕРІНА (1885-1955) 373

ВОЗНЮК Володимир

РОДИНА КОБИЛЯНСЬКИХ. СУЧАСНІ АКЦЕНТИ 390

ПОНЮК Наталія

БУКОВИНСЬКА ВІТЬ МИКОЛИ СУХОВЕРСЬКОГО 412

КОЛОДІЙ Леся

«ВІД ПРАГНЕННЯ ДОБРА І ЧИСТОТИ...» 418

ПЕЛЕХ Оксана

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В МОНУМЕНТАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНЦІВ ДІАСПОРИ 424

КОРОТКІ ПОВІДОМЛЕННЯ

ТОМЕНЧУК Богдан, ІЛЬКІВ Микола

ЕТНОАРХЕОЛОГІЯ «ВЕЛИКИХ ГОРОДИЩ-СХОВИЩ»
ПОКУТСЬКО-БУКОВИНСЬКОГО ПРИКАРПАТТЯ 435

БРОДСЬКА Ростислава

ЗНАЧЕННЯ ОСТАПА ЛУЦЬКОГО В ЖИТТІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ 437

СМІРНОВ Назар

ЗУСТРІЧ КУЛИКА-СОРОКИ (*HAEMATOPUS OSTRALEGUS*) НА БУКОВИНІ 439

ОГЛЯДИ ТА РЕЦЕНЗІЇ

КРАВЧУК Оксана

Огляд: At home or abroad? Chişinău, Černivci, L'viv and Wrocław:
Living with Historical Changes and National Identities. Bo Larsson (ed.).
Lund: Universus Academic Press, 2020. 560 p. 441

ПІДДУБНИЙ Ігор

Огляд: Narcis Dorin Ion. Carol al II-lea al României: un rege controversat.
In 5 vol. Oneşti: Magic Print, 2020 445

ПІДДУБНИЙ Ігор

Огляд: Puică G., Melnychuk L. (coord.) Interferenţe lingvistice şi culturale la Cernăuţi
şi în lume. Eminescu în limbile lumii (traduceri, receptare critică şi academică).
Suceava: Editura Universităţii «Ştefan cel Mare», 2021. 225 p. 454

ПЛЮЩИК Оксана

«Пам'яткою днів минувших, джерелом розради у життя негодах,
зорею на будучність далеку нехай буде оця Ваша книга...»
(рецензія на видання: «Я роджена на Буковині...»: альбом з комент. / Наук. ред.
І. Т. Яворська. – Чернівці: Друк Арт, 2023. – 132 с.; іл.) 457

ХРОНІКА

ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана	
У пошанівок великого Кобзаря	461
ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана	
Праці К. А. Ромшторфера серед раритетів бібліотеки Чернівецького обласного краєзнавчого музею	462
ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана	
Миколі Лисенку присвячується	464
ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана	
«Заслужений перед усією Україною»	465
ДРАГОМИРЕЦЬКА Оксана	
Шедевр європейської архітектури в Чернівцях	468
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	471

Наукове видання

**Щорічник
Чернівецького обласного краєзнавчого музею**

Випуск 9 (2024)

Редактор І. В. Скільський
Технічний редактор І. В. Скільський
Дизайн обкладинки А. В. Федорука, О. П. Колеснікової
Підготовка до друку А. В. Добрянського

Підписано до друку 31.05.2024. Формат 70×100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Arial Narrow. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 38,70. Тираж 130 прим. Зам. 240813.

Видавець ТОВ «Друк Арт»
58018 Чернівці, вул. Маловокзальна, 2Д, т. 585-432
Ліцензія про державну реєстрацію ДК № 2741 від 15.01.2007 р.
Виготовлювач ФОП Варвус В. В.

